

Соціальна відповідальність студентів спеціальності «облік і оподаткування»

Сарапіна О.А.

доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування
Херсонського національного технічного університету

Стефанович Н.Я.

старший викладач кафедри обліку, аудиту і оподаткування
Херсонського національного технічного університету

У статті розглянутий процес формування соціальної відповідальності студентів, який вимагає цілеспрямованої, комплексної роботи, удосконалення різноманітних засобів навчального процесу, організації наукової діяльності та виховної роботи зі студентами. У процесі дослідження проведено анкетування студентів факультету економіки щодо їх уявлення про критерії і переваги соціальної відповідальності особистості та визначені шляхи розвитку соціальної відповідальності студентів спеціальності «облік і оподаткування». Перспективи подальших досліджень включають удосконалення шляхів і напрямів виховної роботи зі студентами.

Ключові слова: соціальна відповідальність; критерії, переваги, типи соціальної відповідальності; податкова, фінансова грамотність.

Сарапіна О.А., Стефанович Н.Я. СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «УЧЕТ И НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ»

В статье рассмотрен процесс формирования социальной ответственности студентов, который требует целенаправленной комплексной работы, усовершенствования разнообразных средств образовательного процесса, организации научной и воспитательной работы со студентами. В процессе исследования проведено анкетирование студентов экономического факультета относительно представления о критериях и преимуществах социальной ответственности личности и определены пути развития социальной ответственности студентов специальности «учет и налогообложение». Перспективы дальнейших исследований направлены на совершенствование путей и направлений воспитательной работы со студентами.

Ключевые слова: социальная ответственность; критерии, преимущества, типы социальной ответственности; налоговая, финансовая грамотность.

Sarapina O.A., Stefanovych N.Ya. SOCIAL RESPONSIBILITY OF STUDENTS OF THE SPECIALTY "ACCOUNTING AND TAXATION"

The article deals with the process of formation of social responsibility of students, which requires purposeful, integrated work, improvement of various means of educational process, organization of scientific activity and educational work with students. The survey was conducted among students of the Faculty of Economics according to their perceptions of the criteria and benefits of social responsibility of the individual, and the paper identifies ways of developing students' social responsibility in the specialty "Accounting and Taxation". Prospects for further research include improving the ways and areas of educational work with students.

Keywords: social responsibility; criteria, benefits, types of social responsibility; tax, financial literacy.

Постановка проблеми. Соціальна відповідальність є найбільш затребуваною компетенцією, яку очікують роботодавці від випускників вищих навчальних закладів. У суспільстві є запит на підготовку особистості, здатної ефективно працювати та неухильно дотримуватися моральних цінностей, яка є соціально активною та відповідальною, яка має чітку громадянську позицію, веде здоровий спосіб життя, вміє вільно мислити та самоорганізовуватися. Саме соціальна відповідальність є однією з важливих умов відображення отриманих під час навчання знань

у світогляді, сприйнятті навколишнього світу, правильного інтерпретування себе та свого значення в цьому світі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формуванню соціальної відповідальності у студентів присвятили наукові праці А. Безпрозванна [1], С. Король [2, 3], Н. Сментина [4], Н. Стадник [5], О. Шевчук [6] та інші. Однак, незважаючи на значну кількість проведених досліджень, проблема прояву і розвитку соціальної відповідальності студентів спеціальності «облік і оподаткування» не отримала належної уваги.

Постановка завдання. Формулювання мети статті пов'язано з дослідженням сутності, критеріїв, переваг соціальної відповідальності студентів та пошуком шляхів її прояву і реалізації.

Реалізація мети дослідження зумовила об'єктивну необхідність виявлення і розв'язання такого комплексу завдань:

– здійснити теоретичний аналіз підходів до визначення сутності соціальної відповідальності;

– з'ясувати та проаналізувати суб'єктивні уявлення студентів про критерії та переваги їхньої соціальної відповідальності;

– запропонувати шляхи реалізації соціальної відповідальності студентів спеціальності «облік і оподаткування».

Виклад основного матеріалу дослідження. Глибинні реформи і перебудова соціально-економічного життя та державно-політичного устрою України висувають нові вимоги до таких рис студентів, як активність, самостійність, відповідальність, професійність. Нові соціальні умови потребують персональної відповідальності людини. Державі потрібні громадяни, які можуть самостійно ухвалювати рішення та відповідати за свій

вибір. Проблема формування соціальної відповідальності студентів у сучасних умовах переоцінки цінностей, зміни соціальних ідеалів та потреби самовіддачі стає однією з пріоритетних.

Соціальна відповідальність – складна, збірна морально-правова, філософська та етико-психологічна категорія, яка вивчається багатьма науками (табл. 1).

Дослідження сутності соціальної відповідальності дало змогу виділити її характерні ознаки:

- 1) це соціальне явище;
- 2) це свідоме здійснення обов'язку особи перед суспільством;
- 3) її виконання є велінням совісті особистості;
- 4) містить ініціативний характер;
- 5) надає певні переваги.

Отже, соціальна відповідальність передбачає діалектичний взаємозв'язок між особою або підприємством, суспільством, що характеризується взаємними правами та обов'язками.

На нашу думку, соціальну відповідальність можна визначити як генеруючу профе-

Таблиця 1

Соціальна відповідальність як об'єкт дослідження

Наука	Сутність соціальної відповідальності
1	2
Філософія	розглядає в контексті співвідношень: «свобода – необхідність – відповідальність». Свобода і відповідальність – два боки єдиного цілого – свідомої людської діяльності. Приймаючи рішення, людина здатна одночасно формувати у собі почуття відповідальності за свої дії. Соціальна відповідальність має такі компоненти: свободу волі, усвідомлення обов'язку та відповідність нормам поведінки.
Соціологія	соціальна відповідальність є об'єктивною необхідністю відносин між особистістю і суспільством
Етика	відповідальність розуміється у площині виконання людиною морально значущих вимог
Психологія	кваліфікує відповідальність як одну з генералізованих якостей особистості, як результат інтеграції всіх її психічних функцій та об'єктивного сприйняття нею навколишньої дійсності, вольового ставлення до обов'язку
Педагогіка	це якість особистості, що виявляється в різних формах її контролю над своєю діяльністю, що відображає соціальне, морально-правове ставлення до суспільства, ознаками якого є виконання прийнятих у суспільстві моральних і правових норм та правил, виконання свого обов'язку, готовність відповідати за свої вчинки. Соціальну відповідальність педагогіка розглядає через призму ставлення особистості до навчання, праці, спілкування, способу життя, дотримання морально-правових норм.
Економіка	це відповідальне ставлення будь-якої компанії (підприємства) до свого продукту або послуги, споживачів, працівників, партнерів, активна соціальна позиція компанії, яка полягає у гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі зі суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем. Соціальна відповідальність отожднюється з корпоративною соціальною відповідальністю.

Джерело: складено на основі [7]

сійну якість особистості майбутнього спеціаліста в області обліку й оподаткування, що включає в себе усвідомлення суспільної значущості своєї діяльності, чітке знання своїх професійних функцій, володіння вміннями і навичками обліково-аналітичної діяльності, ініціативу, самостійність і творче ставлення до справи. Професійна відповідальність є невід'ємною складовою частиною соціальної відповідальності.

Опитування студентів факультету економіки Херсонського національного технічного університету (кількість опитаних респондентів – 100 осіб) дало можливість виявити, що респонденти пов'язують соціальну відповідальність:

- із моральними якостями студентів як особистості (дотримання певних соціальних норм та принципів);

- із дотриманням і виконанням студентами вимог освітнього процесу (гарно вчитися, сумлінно виконувати самостійні завдання, не пропускати заняття, брати участь у науковій діяльності);

- із політичною студентською активністю;
- із волонтерською і благодійною діяльністю.

Такі критерії соціальної відповідальності, як участь у молодіжних організаціях, організація освітніх програм для школярів і студентів щодо фінансової і податкової грамотності, розвиток соціального підприємництва для студентів, виявилися неактуальними (табл. 2).

У другому питанні («Які переваги, на Вашу думку, одержує суспільство у разі дотримання студентами соціальної відповідальності?») було запропоновано десять варіантів відповідей, що висвітлювали різні аспекти переваг, які отримує суспільство у разі дотриманні студентами принципів соціальної відповідальності (табл. 3).

Аналіз результатів опитування показав, що більшість респондентів переваги внаслідок дотримання соціальної відповідальності бачить через призму своїх високих фахових компетенцій та їх значення для економіки країни.

Водночас респонденти не бачать своєї провідної ролі у розвитку науково-технічного і соціально-економічного прогресу, у покращенні конкурентоспроможності ВНЗ, екологічної ситуації та соціального клімату в країні.

Третє питання анкети («Які переваги, на Вашу думку, Ви одержуєте у разі дотримання соціальної відповідальності?») містить одинадцять варіантів відповідей, з яких з 1-го по 5-й варіант стверджують персональні вигоди, з 6-го по 9-й варіант виявляли уявлення про переваги для студентського колективу та ВНЗ загалом (табл. 4).

Як свідчать результати опитування, більшість респондентів переваги у разі дотримання соціальної відповідальності вимірюють власною вигодою під час навчання.

Одним із показників соціальної активності студентів є здатність до прояву ініціативи та здійснення соціально корисної діяльності в

Таблиця 2

Уявлення респондентів про соціальну відповідальність та її прояви

Варіанти відповідей	Частка відповідей, %
1	2
Дотримання соціальних норм поведінки	85
Позитивне ставлення до оточення	68
Дотримання моральних принципів	90
Гарно вчитися, сумлінно виконувати самостійні завдання	64
Не пропускати без поважних причин заняття	51
Самоосвіта і самовдосконалення як фахівця	45
Нерозповсюдження плагіату	12
Участь у науковій діяльності	28
Участь у волонтерських проектах	64
Участь у благодійній діяльності	75
Участь у програмах щодо захисту навколишнього середовища	27
Участь у політичних акціях, громадських обговореннях	35
Організація освітніх програм щодо податкової, фінансової грамотності серед школярів і студентів	9
Розвиток студентами соціального підприємництва	12
Участь у молодіжних організаціях	13

Таблиця 3

**Уявлення респондентів про переваги, які одержує суспільство
у разі дотримання студентами соціальної відповідальності**

Варіанти відповідей	Частка відповідей, %
Економіка країни отримає спеціалістів із високим рівнем фахових компетенцій	98
Розвиток людського капіталу України	62
Покращення конкурентоспроможності вищого навчального закладу	47
Забезпечення науково-технічного і соціально-економічного прогресу країни	56
Стимулювання інноваційної і підприємницької діяльності	45
Стабілізація соціального клімату	34
Покращення екології	24
Забезпечення стійкого розвитку країни, регіону	33
Активізація реформ соціально-політичного життя країни	17
Інше	1

Таблиця 4

**Уявлення про переваги, які одержує студент
у разі дотримання соціальної відповідальності**

Варіанти відповідей	Частка відповідей, %
Додаткові бали з дисциплін, що вивчаються	95
Преференції щодо вибору місця виробничої практики (на старших курсах)	74
Додаткові бали під час призначення стипендії (для бюджетників)	26
Преференції під час здачі іспитів	68
Забезпечення лояльності викладачів до студентів	73
Ріст зацікавленості студентів у результатах роботи ВНЗ	15
Зміцнення студентського колективу	23
Ріст суспільного статусу студентів	41
Покращення репутації ВНЗ, спеціальності, кафедри	27
Ніяких	3
Інше	0

освітньому просторі навчального закладу та за його межами.

За 9 місяців 2017 року в Україні рівень зайнятих віком від 15 до 24 років становив 28,5%. Рівень безробіття серед молоді до 25 років досяг 18,9% економічно активного населення відповідного віку. Високий рівень безробіття серед молоді зумовлений тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. У середньому у країнах ЄС рівень безробіття серед молоді до 25 років – 17,0% [8].

За результатами Міжнародного проекту ЕХСЕРТ, у межах якого досліджувалися проблеми безробіття молоді, одним із напрямів державної політики щодо працевлаштування є підвищення фінансової, правової і податкової грамотності молодих людей та заохочення до самозайнятості [9].

На нашу думку, до вирішення цієї проблеми можна залучити студентів спеціальності «облік і оподаткування», які здатні організувати і провести уроки фінансової і податкової грамотності для молоді, що є одним із напрямів реалізації їхньої соціальної відповідальності.

Головна мета уроків податкової грамотності – ознайомлення слухачів з основами оподаткування доходів від власної підприємницької діяльності та доходів у вигляді заробітної плати.

Організація проведення уроків податкової грамотності включає такі етапи:

I етап – формування робочої групи зі студентів спеціальності «облік і оподаткування» та розподіл обов'язків між ними.

II етап – розроблення програми уроків. Пропонуємо включати до програми теми за двома модулями:

1) модуль «Оподаткування діяльності фізичних осіб-підприємців (ФОП)»;

2) модуль «Оподаткування доходів фізичних осіб».

У першому модулі можуть бути розглянуті такі теми, як:

1. Реєстрація власної справи, де розкриваються питання вибору виду економічної діяльності ФОП відповідно до КВЕД ДК 009: 2010; законодавчо-нормативна база щодо реєстрації фізичної особи підприємцем; порядок подачі документів на реєстрацію, загальна характеристика систем оподаткування ФОП, порядок їх обрання і переходу.

2. Оподаткування фізичних осіб-підприємців на спрощеній системі оподаткування, яка включає такі питання, як обмеження щодо спрощеної системи оподаткування; групи платників єдиного податку; ставки, строки сплати єдиного податку; ведення обліку і складання звітності платниками єдиного податку; єдиний соціальний внесок для платників єдиного податку.

3. Оподаткування фізичних осіб-підприємців на загальній системі оподаткування, в межах якої вивчаються склад податків, об'єкт оподаткування; визнання і склад доходів і витрат фізичної особи-підприємця; порядок нарахування амортизації необоротних активів; порядок ведення книги обліку витрат і доходів для визначення річного оподаткованого доходу; строки сплати податку з доходів фізичних осіб, військового збору та єдиного соціального внеску; строки подання звітності щодо податків і обов'язкових зборів.

4. Фізичні особи-підприємці і наймані працівники, головні питання якої стосуються виконання приватним підприємцем трудового законодавства України та обов'язків як податкового агента.

До другого модуля увійдуть теми, які розкривають методологічні аспекти оподаткування доходів фізичних осіб:

1. Податок з доходів фізичних осіб – наймані працівників: база оподаткування; ставка податку; сутність і умови надання податкової соціальної пільги; строки подання податкової декларації про майновий стан і доходи.

2. Податкова знижка з податку з доходів фізичних осіб: сутність та умови надання; перелік витрат, дозволених до включення до податкової знижки; обмеження щодо права на податкову знижку.

3. Оподаткування доходів від продажу майна та спадщини, яка включає такі питання, як порядок оподаткування операцій із продажу об'єктів рухомого та нерухомого майна;

ставки податку з доходів у вигляді спадщини і подарунків, об'єкти спадщини та їх оцінка.

4. Податок на майно, в якій розглядаються платники; об'єкт і база оподаткування; ставки, пільги, строки сплати; базовий період для податку на нерухоме майно, плати за землю, транспортного податку.

III етап – формування роздаткового матеріалу та розроблення ситуаційних завдань.

IV етап – організація всіх необхідних умов для проведення презентації (вибір аудиторії, часу проведення, оголошення про тренінг податкової грамотності, демонстраційна апаратура тощо).

V етап – проведення тренінгу. Кожна тема розкривається окремим тренером (студентом із робочої групи).

VI етап – анкетування слухачів тренінгу щодо їх ставлення до заходу, що сподобалося / не сподобалося; питання, які потребують додаткового обговорення.

Проведення зазначених уроків податкової грамотності у вигляді тренінгів дає можливість студентам пізнати свої можливості, отримати перший педагогічний досвід, досвід командної роботи, знайти нових друзів, глибше розібратися з теорією і практикою оподаткування, стати більш відповідальними, дисциплінованими і толерантними, а може, і визначитися з майбутнім професійним вибором.

Студенти-слухачі тренінгів безкоштовно отримують теоретичні знання і практичні вміння щодо оподаткування доходів, що дасть можливість у майбутньому займатися підприємницькою діяльністю, отримувати податкові знижки, користуватися податковою знижкою, бути більш освіченими у трудовому, податковому законодавстві і соціальному забезпеченні і, як наслідок, стати більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Проведення тренінгів з податкової грамотності може стати одним із напрямів виховної і профорієнтаційної роботи (у напрямі популяризації спеціальності) кафедр, які готують спеціалістів з обліку і оподаткування.

Ми сподіваємося, що в результаті таких тренінгів покращиться ситуація щодо працевлаштування випускників вищих навчальних закладів.

На нашу думку, доцільно також залучати студентів спеціальності «облік і оподаткування» до проведення тренінгів із податкової грамотності для школярів старших класів загальноосвітніх шкіл.

Це сприятиме формуванню податкової культури молоді. Завдяки отриманим подат-

ковим знанням школярі зможуть використовувати їх як у повсякденному житті, так і у будь-якій професії.

У таких країнах, як США, Англія, Чехія, Японія податки вивчаються в межах предмета «Фінансова грамотність», який є обов'язковим у шкільній програмі підготовки. Мета дисципліни – розвинути в дітях здатність діяти самостійно для поліпшення умов власного життя і добробуту суспільства.

В Україні у межах реалізації проекту «Нова українська школа» Міністерство освіти і науки України запроваджує для школярів уроки фінансової грамотності [10]. За словами міністра Лілії Гриневич, це одна з ключових компетентностей, яку повинні будуть опанувати діти, адже саме це в майбутньому допоможе їм стати успішними людьми.

Ми вважаємо за доцільне розглядати розвиток соціальної відповідальності студентів спеціальності «Облік і оподаткування» через співпрацю з територіальними органами Державної фіскальної служби України в межах інформаційно-роз'яснювальної роботи, яка буде спрямована на підвищення податкової грамотності населення.

На нашу думку, студентів спеціальності «Облік і оподаткування» можна залучати до проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням щодо оподаткування житлової і нежитлової нерухомості, отримання податкових пільг та питань щодо оподаткування доходів фізичних осіб.

Для запровадження соціальної відповідальності студентів у щоденну практику навчальних закладів України, на нашу думку, необхідно сформувати концепцію соціальної відповідальності як складник освітньої полі-

тики вищого навчального закладу та розробити на основі концепції стратегію соціальної відповідальності студентства.

Висновки і перспективи. У процесі дослідження нами були сформульовані такі висновки:

1. Реформування соціально-економічного життя України вимагає від вищих навчальних закладів, окрім якісних знань, ще і соціально відповідальних фахівців. Проте у навчальному процесі вищого навчального закладу має місце проблема, що виявляється у суперечності між потребою включення студентів у соціально відповідальну діяльність і відсутністю реального поля цієї діяльності.

2. Студенти соціальну відповідальність розглядають тільки в площині моральних цінностей, добросовісного ставлення до навчання, політичної активності та участі в благодійній діяльності. Переваги від дотримання соціальної відповідальності студенти бачать через призму власних вигід у навчальному процесі.

3. Одним із проявів соціальної відповідальності студентів спеціальності «Облік і оподаткування» є організація і проведення тренінгів із податкової грамотності для студентів технічних спеціальностей, старшокласників загальноосвітніх шкіл, безробітних та населення, що буде сприяти розвитку підприємництва та підвищенню податкової культури.

На нашу думку, запропонований напрям розвитку соціальної відповідальності студентів може бути впроваджений у виховний процес вищих навчальних закладів, які готують фахівців у сфері обліку й оподаткування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безпрозванна А. Формування соціальної відповідальності у студентів вищих навчальних закладів. URL : http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2012_1/visnuk_7.pdf.
2. Король С.Я. Щодо добровільної соціальної відповідальності. Актуальні питання економічних наук: VI Міжнар.наук.-практ. конф.: тези доп. /Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2015. С. 7.
3. Король С.Я. Соціально-відповідальна діяльність бізнесу як об'єкт управління. Реформування економіки України: стан та перспективи: Міжнар. наук.-практ. конф. : тези доп. / Київ: Вид. КНЕУ, 2013. С. 95.
4. Сментина Н.В., Хусайнов Р.В. Соціальна відповідальність вищих навчальних закладів: концептуальний аналіз. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. № 9. Част.2. С. 20–25.
5. Стаднік Н. В. Сутнісні характеристики соціальної відповідальності студентів. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. 2013. № 3. С. 60–64.
6. Шевчук О. С., Шевчук С.П. Соціальна відповідальність як складова професійної підготовки майбутнього психолога. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки. 2014. № 2.13. С. 264–268.
7. Іваненко О. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми. Право України. 2006. № 1. С. 60–64.

8. Сайт Державної служби зайнятості «Молодь на ринку праці». URL: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350805>.

9. Athanasiades et al. (2016). Report on the impact of the institutional setting and policies on the well-being and health of youth in insecure labour market positions in EU-28 and Ukraine, EXCEPT Working Papers, WP No 7. Tallinn University, Tallinn. URL <http://www.exceptproject.eu/working-papers/>

10. Проект «Нова українська школа». URL: <http://nus.org.ua/>.

REFERENCES:

1. Bezprozvanna A. Formuvannia sotsialnoi vidpovidalnosti u studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv. Retrieved from http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_konferenzia/2012_1/visnuk_7.pdf.

2. Korol S.Ia.(2015) Shchodo dobrovillnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk: VI Mizhnarodna konferentsiia (Ukraina, Zaporizhzhia, March 13-14, 2015), Zaporizhzhia: HO "SIEU", pp.7–10.

3. Korol S.Ia.(2013) Sotsialno-vidpovidalna diialnist biznesu yak obiekt upravlinnia. Reformuvannia ekonomiky Ukrainy: stan ta perspektyvy: Mizhnarodna konferentsiia (Ukraina, Kyiv, November 29, 2013), Kyiv: KNEU, pp. 95–98.

4. Smentyna N.V., Khusainov R.V. (2014) Sotsialna vidpovidalnist vyshchych navchalnykh zakladiv: kontseptualnyi analiz [Social responsibility of higher education institutions: conceptual analysis]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu [Scientific journal Series: Economic sciences]. no.9, pp. 20–25.

5. Stadnik N. V. (2013) Sutnisni kharakterystyky sotsialnoi vidpovidalnosti studentiv [Essential characteristics of social responsibility of students]. Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia [Scientific notes of NDU them. Gogol M.]. no. 3, pp.60–64.

6. Shevchuk E. S., Shevchuk S.P.(2014) Sotsialna vidpovidalnist yak skladova profesiinoi pidhotovky maibutnoho psyholoha [Social responsibility as a component of the training of future psychologists]. Scientific herald of VNO Nikolaev National University Sukhomlinsky. Psychological sciences. [Scientific herald of VNO Nikolaev National University Sukhomlinsky Psychological sciences], no. 2.13, pp. 264–268.

7. Ivanenko O.(2006) Vyznachennia poniattia, sutnosti ta vydiv sotsialnoi vidpovidalnosti: aktualni problemy[Definition of the concept, essence and types of social responsibility: actual problems]. Pravo Ukrainy [Law of Ukraine]. no 1. pp. 60–64.

8. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy (2017) Molod na rynku pratsi [Youth in the labor market], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.

9. Athanasiades et al. (2016). Report on the impact of the institutional setting and policies on the well-being and health of youth in insecure labour market positions in EU-28 and Ukraine, EXCEPT Working Papers, WP No 7. Tallinn University, Tallinn. <http://www.exceptproject.eu/working-papers/>

10. Proekt "Nova ukrainska shkola". Retrieved from <http://nus.org.ua/>.